

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

z dnia 9 lutego 1950 r.

o właściwości władz bezpieczeństwa publicznego i trybie postępowania w sprawach szkód w majątku bezpieczeństwa publicznego.

Na podstawie art. 19 ust. 2 i art. 15 ustawy z dnia 17 czerwca 1948 r. o odpowiedzialności i trybie postępowania w sprawach szkód w majątku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 246) zarządza się, w porozumieniu z Ministrami Sprawiedliwości i Skarbu, co następuje:

R o z d z i a ł I.

Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Artykuły powołane w rozporządzeniu niniejszym bez bliższego określenia oznaczają artykuły usta-

wy z dnia 17 czerwca 1948 r. o odpowiedzialności i trybie postępowania w sprawach szkód w majątku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 246).

2. Paragrafy powołane w rozporządzeniu niniejszym oznaczają przepisy rozporządzenia niniejszego.

§ 2. 1. Władzami bezpieczeństwa publicznego, właściwymi do wydawania w I instancji zarządzeń wymienionych w niniejszym rozporządzeniu są:

1) przełożeni (dowódcy) jednostek administracyjno-gospodarczych I instancji, jeżeli szkoda nie przekracza kwoty 50.000 zł,

2) szefowie wojewódzkich urzędów bezpieczeństwa publicznego lub równorzędni, gdy:

- a) szkoda powstała w majątku będącym we władaniu wojewódzkiego urzędu bezpieczeństwa publicznego lub równorzędnej władzy,
- b) szkoda przekracza kwotę 50.000 zł,
- c) za szkodę odpowiedzialni są przełożeni (dowódcy) wymienieni w pkt 1,
- d) szkoda powstała w związku z obrotem materialnym pomiędzy jednostkami administracyjno-gospodarczymi, podlegającymi służbowo temu samemu przełożonemu (dowódcy); jeżeli jednostki administracyjno-gospodarcze podlegają służbowo różnym przełożonym (dowódcom), właściwy jest ten przełożony (dowódca), któremu podlega jednostka administracyjno-gospodarcza odbierająca materiał,

3) przełożony (dowódca) wyznaczony przez Ministra Bezpieczeństwa Publicznego, gdy:

- a) szkoda powstała w majątku będącym we władaniu Ministerstwa,
- b) za szkodę odpowiedzialni są przełożeni określani w pkt 2,
- c) szkoda powstała w związku z obrotem materialnym pomiędzy jednostkami, z których co najmniej jedna podlega bezpośrednio Ministrowi Bezpieczeństwa Publicznego.

2. Minister Bezpieczeństwa Publicznego może w drodze zarządzenia wysokość kwoty, określonej w ust. 1, podwyższyć albo obniżyć.

§ 3. Przełożonych (dowódców) jednostek administracyjno-gospodarczych I instancji wymienionych w § 2 ust. 1 pkt 1 oraz osoby równorzędne z szefami wojewódzkich urzędów bezpieczeństwa publicznego wymienione w § 2 ust. 1 pkt 2 określa w drodze zarządzenia Minister Bezpieczeństwa Publicznego.

§ 4. Władzami bezpieczeństwa publicznego właściwymi do wydawania w II instancji zarządzeń wymienionych w niniejszym rozporządzeniu są:

- 1) przełożeni władz bezpieczeństwa publicznego II instancji, gdy odwołanie skierowane jest przeciwko zarządzeniu przełożonych (dowódców) wymienionych w § 2 ust. 1 pkt 1,
- 2) Minister Bezpieczeństwa Publicznego lub przełożony (dowódca) wyznaczony przez Ministra, gdy odwołanie skierowane jest przeciwko zarządzeniu przełożonych wymienionych w § 2 ust. 1 pkt 2,
- 3) Minister Bezpieczeństwa Publicznego w pozostałych przypadkach.

§ 5. W razie potrzeby wydania zarządzenia w stosunku do przełożonego (dowódcy) lub starszego stopniem, a nie będącego podwładnym przełożonego (dowódcy) właściwego do wydania zarządzenia, władza orzekająca w I instancji skierowuje sprawę do władzy orzekającej w II instancji, która zarządzi przeniesienie tej sprawy do kompetencji innego przełożonego (dowódcy), jako władzy właściwej do wydania zarządzenia, lub też sama wydaje zarządzenie jako władza I instancji.

§ 6. Władza bezpieczeństwa publicznego przestrzega z urzędu swej właściwości. Jeżeli władza bezpieczeństwa publicznego uznaje się za niewłaściwą, przekazuje sprawę właściwej władzy.

R o z d z i a ł II.

Dochodzenie administracyjne.

§ 7. 1. W razie ujawnienia szkody w majątku bezpieczeństwa publicznego określonym w art. 3, przełożony (dowódca) jednostki, w której powstała szkoda, nakazuje przeprowadzenie dochodzenia administracyjnego i, jeżeli sam nie jest właściwy do wydania zarządzenia, zawiadamia właściwą władzę bezpieczeństwa publicznego o ujawnionej szkodzie.

2. Władza bezpieczeństwa publicznego właściwa do wydania zarządzenia władna jest przejąć prowadzenie dochodzenia w każdym jego stadium.

3. Nie prowadzi się dochodzenia w przypadkach ubytku naturalnego lub normalnego zużycia materiału i sprzętu w granicach norm ustalonych w przepisach, rozkazach lub instrukcjach służbowych.

§ 8. Właściwa władza (§ 2) może zarządzić odpisanie szkody bez przeprowadzenia dochodzenia w przypadkach, gdy:

- a) szkoda nie powstała z przestępstwa ściganego w trybie postępowania karnego, a sprawca szkody składa natychmiast odszkodowanie w gotówce, stanowiące równowartość szkody,
- b) szkoda jest nieznaczna, a widoczne jest, że koszty związane z dochodzeniem przewyższą wysokość szkody.

§ 9. W dochodzeniu należy ustalić:

- a) rodzaj szkody, okoliczności towarzyszące jej powstaniu oraz przyczynę jej powstania,
- b) dokładną wysokość szkody,
- c) osobę odpowiedzialną za szkodę, winę lub inną podstawę odpowiedzialności tej osoby oraz jej majątek, z którego szkoda może być pokryta.

§ 10. 1. Jeżeli osoba, przeciwko której toczy się dochodzenie (art. 6 i 19 ust. 1), posiada majątek nadający się do egzekucji, a zwłoka grozi niebezpieczeństwem utraty zaspokożenia roszczenia Skarbu Państwa, właściwa władza bezpieczeństwa publicznego może wydać zarządzenie o zabezpieczeniu roszczenia Skarbu Państwa na majątku tej osoby.

2. Zarządzenie o zabezpieczeniu roszczenia Skarbu Państwa winno zawierać oznaczenie władzy wydającej zarządzenie, określenie osoby odpowiedzialnej za szkodę i adres tej osoby, określenie wysokości szkody, powołanie podstawy prawnej do żądania odszkodowania, klauzulę wykonalności oraz datę, podpis i pieczęć właściwej władzy bezpieczeństwa publicznego.

3. Zarządzenie, o którym mowa w ust. 2, właściwa władza bezpieczeństwa publicznego składa właściwemu urzędowi skarbowemu łącznie z wnioskiem, który powinien zawierać:

- a) powołanie przepisów prawnych, na podstawie których służy władzy bezpieczeństwa publicznego prawo żądania zabezpieczenia,
- b) podanie i uprawdopodobnienie okoliczności, które wskazują na niebezpieczeństwo utraty zaspokożenia roszczenia Skarbu Państwa,
- c) wskazanie majątku, na którym roszczenie Skarbu Państwa ma być zabezpieczone.

4. We wniosku, o którym mowa w ust. 3, właściwa władza bezpieczeństwa publicznego może wskazać wysokość oraz formę kaucji, przez której złożenie osoba

odpowiedzialna może się uwolnić od wykonania zabezpieczenia.

5. Jeżeli w ciągu 3 miesięcy od dokonania zabezpieczenia lub od złożenia kaucji władza bezpieczeństwa publicznego nie złoży wniosku o wszczęcie egzekucji w trybie przewidzianym w § 60, zabezpieczenie na wniosek osoby odpowiedzialnej zostanie przez urząd skarbowy uchylone, a wpłacona kaucja wydana.

§ 11. 1. Jeżeli w toku dochodzenia okaże się, że szkoda powstała z przestępstwa ściganego w trybie postępowania karnego, prowadząca dochodzenie władza bezpieczeństwa publicznego, niezależnie od zawiadomienia o przestępstwie właściwych organów bezpieczeństwa publicznego i przedsięwzięcia niezbędnych czynności dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa, decyduje o dalszym prowadzeniu dochodzenia w porozumieniu z władzą bezpieczeństwa publicznego właściwą do ścigania przestępstw w trybie postępowania karnego.

2. Jeżeli w toku dochodzenia ustalono w sposób nie budzący wątpliwości osobę sprawcy szkody, odpowiedzialność tej osoby oraz wysokość szkody, właściwa władza bezpieczeństwa publicznego wydaje w trybie przewidzianym w rozdziale III zarządzenie o wynagrodzeniu szkody albo o skierowaniu sprawy na drogę procesu cywilnego, w przeciwnym zaś razie wstrzymuje wydanie zarządzenia do czasu prawomocnego zakończenia postępowania karnego.

§ 12. 1. Dochodzenie przeprowadza osoba wyznaczona przez przełożonego (dowódcę) jednostki, w której powstała szkoda.

2. Jeżeli z powodu niejasności przypadku, znacznej szkody albo innych ważnych powodów okaże się potrzeba komisyjnego przeprowadzenia dochodzenia, właściwy przełożony (dowódca) wyznacza na wniosek prowadzącego dochodzenie lub z urzędu komisję dla przeprowadzenia dochodzenia w składzie 3 członków, możliwie oficerów. W skład tej komisji wchodzi jako członek przedstawiciel tego działu gospodarki bezpieczeństwa publicznego, w którym powstała szkoda. W razie potrzeby przewodniczący komisji może się zwrócić do władzy wyznaczającej komisję o przydział dalszych członków.

3. Od udziału w prowadzeniu dochodzenia należy wyłączyć osoby bezpośrednio lub pośrednio w sprawie zainteresowane.

§ 13. 1. Dochodzenie prowadzi się zasadniczo w miejscu powstania szkody.

2. Wszystkie okoliczności mające istotne znaczenie dla sprawy winny być wyjaśnione w toku dochodzenia i uwidocznione w aktach dochodzenia.

§ 14. 1. W toku dochodzenia należy osobę, przeciwko której toczy się dochodzenie, wezwać do złożenia wyjaśnień.

2. Prawdziwość wyjaśnień złożonych przez osobę, przeciwko której toczy się dochodzenie, należy zbadać w toku dochodzenia, uwzględniając uzasadnione wnioski co do zbadania dowodów przez nią przedstawionych lub powołanych.

§ 15. 1. Osoba, przeciwko której toczy się dochodzenie, składa swe wyjaśnienia do protokołu w obecności prowadzącego dochodzenie lub członków komisji oraz przybranego w miarę potrzeby protokolanta.

2. Protokoły podpisują: osoba, przeciwko której toczy się dochodzenie, prowadzący dochodzenie (członkowie komisji) oraz protokolant, jeżeli był wezwany do spisania protokołu.

3. Odmowa złożenia wyjaśnień nie wstrzymuje toku postępowania.

4. Przytoczony przez osobę, przeciwko której toczy się dochodzenie, powód odmowy wyjaśnień lub podpisania protokołu winien być zaznaczony w protokole.

§ 16. W przypadkach, gdy dochodzenie toczy się przeciwko oficerowi, prowadzący dochodzenie (komisja) może mu zezwolić, by w miejsce złożenia wyjaśnień do protokołu złożył w określonym terminie pisemne oświadczenie. Niezłożenie tego oświadczenia w określonym terminie jest równoznaczne z odmową wyjaśnień.

§ 17. 1. Z przesłuchania sporządza się protokół.

2. Przepisy § 15 stosuje się odpowiednio.

3. Świadkowie, których zeznania przeczy sobie nawzajem, mogą być konfrontowani.

4. Prowadzący dochodzenie (komisja) może zamiast przesłuchania świadków ograniczyć się do żądania od nich zeznań na piśmie. W tym przypadku zeznanie musi być napisane w całości własnoręcznie przez zeznającego.

5. Przed przesłuchaniem lub żądając złożenia zeznań na piśmie prowadzący dochodzenie (komisja) pouczy świadka o obowiązku zeznawania prawdy i uprzedzi o grożącej odpowiedzialności za fałszywe zeznania.

6. Nikt nie może odmówić zeznań w charakterze świadka, jednak świadek może odmówić odpowiedzi na pytanie w przypadkach przewidzianych w przepisach o postępowaniu administracyjnym. Odmowę złożenia zeznania należy zaznaczyć w protokole.

§ 18. Nie mogą być badani w charakterze świadków:

- 1) duchowni — co do faktów, o których dowiedzieli się na spowiedzi,
- 2) osoby wojskowe lub urzędnicy publiczni nie zwolnieni od obowiązku zachowania tajemnicy służbowej, o ile zeznanie ich miałyby być połączone z jej naruszeniem.

§ 19. 1. W przypadkach, w których dla oceny pewnych okoliczności faktycznych są konieczne wiadomości specjalne, prowadzący dochodzenie (komisja) może powołać jednego lub więcej biegłych.

2. Opinię wraz z uzasadnieniem mogą biegli złożyć do protokołu albo wydać ją na piśmie w wyznaczonym przez prowadzącego dochodzenie (komisję) terminie.

3. W razie przybrania kilku biegłych należy im zezwolić, by przed wydaniem wspólnej opinii naradzili się wzajemnie.

4. Jeżeli wydane opinie różnią się w punktach istotnych, a różnic tych nie można usunąć przez przesłuchanie biegłych, można powołać innych biegłych, celem wydania opinii.

§ 20. 1. Jeżeli stawienie świadka lub biegłego jest utrudnione bądź z powodu znacznej odległości jego miejsca zamieszkania od miejsca stawienia, bądź z powodu choroby, prowadzący dochodzenie (komisja) może zamiast wzywania go bądź zażądać od niego zeznań na piśmie, bądź zwrócić się o przesłuchanie do tej

władzy bezpieczeństwa publicznego, której siedziba urzędowa znajduje się najbliższej miejsca pobytu świadka (biegłego). Świadka, który z powodu choroby nie może się stawić, należy przesłuchać na miejscu.

2. Pismo o przesłuchanie świadka (biegłego) powinno zawierać szczegółowe przedstawienie tych okoliczności faktycznych, co do których świadek ma złożyć zeznanie, lub sformułowane pytania, na które biegły ma dać fachową odpowiedź.

§ 21. 1. Wezwanie do stawienia osób odpowiedzialnych, świadków i biegłych winno w szczególności zawierać:

- a) imię, nazwisko i adres wezwanego,
- b) w jakiej sprawie i w jakim charakterze go się wzywa,
- c) nazwę i adres władzy wzywającej (prowadzącego dochodzenie, komisji),
- d) dzień, godzinę i miejsce stawienia,
- e) pouczenie, że stawienie jest obowiązkiem, oraz podanie skutków prawnych niestawienia,
- f) podpis prowadzącego dochodzenie lub przewodniczącego komisji.

2. Wezwanie, o którym mowa w ust. 1, doręcza się w miarę możliwości bezpośrednio do rąk własnych za potwierdzeniem odbioru lub przez pocztę.

3. Jeżeli osobami, przeciwko którym toczy się dochodzenie, świadkami lub biegłymi są żołnierze w służbie czynnej lub funkcjonariusze służby bezpieczeństwa publicznego, wezwanie doręcza się za pośrednictwem ich władzy przełożonej.

4. Jeżeli ze względu na brak czasu lub z innych przyczyn wzywanie sposobami wskazanymi w ust. 1, 2 lub 3 byłoby utrudnione, można wzywać osoby odpowiedzialne, świadków i biegłych telegraficznie, telefonicznie lub w inny sposób, najodpowiedniejszy ze względu na okoliczności. Niestawienie osób wezwanych tymi sposobami pociąga za sobą skutki niestawienia o tyle, o ile władza wzywająca nie będzie miała wątpliwości, że wezwanie doszło zawczasu do wiadomości wezwanego.

§ 22. Władza wzywająca (prowadzący dochodzenie, komisja) może uznać ważne przeszkody uniemożliwiające stawienie w wyznaczonym terminie albo usprawiedliwiające nieprzedstawienie w wyznaczonym terminie wyjaśnień, zeznań lub opinii na piśmie.

§ 23. 1. Władza bezpieczeństwa publicznego przyznaje świadkom i biegłym nie będącym żołnierzami w służbie czynnej lub funkcjonariuszami w służbie bezpieczeństwa publicznego wynagrodzenie w wysokości przeciętnego zarobku dziennego osoby wzywanej, nie wyżej jednak norm diet ustalonych dla pracowników państwowych, oraz zwrot rzeczywistych kosztów podróży.

2. Żołnierze w służbie czynnej i funkcjonariusze służby bezpieczeństwa publicznego otrzymują diety oraz zwrot kosztów podróży w wysokości i na zasadach przewidzianych w przepisach normujących należności za podróże służbowe.

§ 24. 1. W razie szkody w zawartości kasy winien prowadzący dochodzenie (komisja) z urzędu bądź na żądanie nakazującego dochodzenie (§ 7) dokonać szczegółowej rewizji kasy na podstawie dowodów ra-

chunkowych i ksiąg oraz sprawdzić zamknięcie kasowe z pozostałą w kasie gotówką i walorami.

2. Rewizję kasy należy przeprowadzić w obecność bezpośredniego przełożonego (dowódcy) danej jednostki lub wyznaczonej przez niego osoby oraz prowadzącego kasę lub odpowiedniego pracownika działu finansowego. Ponadto można wyznaczyć do rewizji kasy jeszcze jedną osobę w charakterze świadka.

§ 25. 1. Przy szkodach materiałowych winien prowadzący dochodzenie (komisja) z urzędu bądź na żądanie nakazującego dochodzenie (§ 7) dokonać rewizji ksiąg materiałowych oraz sprawdzić zamknięcia rachunkowe ksiąg ze stanem faktycznym w magazynach.

2. Przepis § 24 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

§ 26. Rachunkowe przeprowadzenie szkód i nadwyżek oraz sposób prowadzenia ewidencji braków (nie-doborów) pieniężnych lub materiałowych regulują osobne przepisy, rozkazy lub instrukcje służbowe.

§ 27. 1. Jeżeli szkoda powstała w związku z przestępstwem będącym przedmiotem postępowania karnego, władza nakazująca dochodzenie zwraca się do właściwego sądu lub organu prowadzącego śledztwo o nadesłanie akt.

2. Akta sprawy karnej podlegają badaniu w następujących kierunkach:

- a) na czym polega i jak wysoka jest szkoda,
- b) w jaki sposób stwierdzono szkodę,
- c) czy sprawca został uznany winnym czynu, który spowodował szkodę,
- d) czy zobowiązano skazanego do pokrycia szkody,
- e) czy w postępowaniu karnym przedsięwzięto czynności celem zabezpieczenia roszczeń Skarbu Państwa,
- f) na jakim majątku sprawcy Skarb Państwa mógłby uzyskać zaspokojenie swych roszczeń.

3. Na podstawie akt sprawy karnej i w miarę potrzeby po uzupełnieniu dochodzenia właściwa władza bezpieczeństwa publicznego wydaje zarządzenie w trybie, przewidzianym w rozdziale III, jeżeli zarządzenia tego dotąd nie wydała lub jeżeli w toku postępowania karnego nie orzeczono już wyrokiem o obowiązku pokrycia szkody.

4. Postanowienia prokuratora o odmówieniu ścigania lub umorzeniu postępowania, orzeczenie sądu o umorzeniu postępowania, o uniewinnieniu lub zwolnieniu od kary sprawcy szkody, nie stanowi przeszkody do wydania w trybie przewidzianym w rozdziale III zarządzenia o wynagrodzeniu szkody lub skierowaniu sprawy na drogę procesu cywilnego.

§ 28. Natychmiast po ukończeniu dochodzenia prowadzący dochodzenie (komisja) sporządza sprawozdanie z przeprowadzonego dochodzenia, które wraz ze swoimi wnioskami i aktami dochodzenia przesyła właściwej władzy bezpieczeństwa publicznego orzekającej w I instancji, celem wydania zarządzenia.

§ 29. 1. Przepisy rozdziału niniejszego stosuje się odpowiednio w przypadkach ujawnienia nieusprawiedliwionych nadwyżek w majątku bezpieczeństwa publicznego oraz do roszczeń powstałych wskutek nienależnego świadczenia.

2. Jeżeli przedmiotem nienależnego świadczenia jest błędnie wypłacone uposażenie, można odstąpić od prze-

proceedzenia postępowania w trybie niniejszego rozporządzenia i zarządzić na zasadach i w trybie przewidzianym w przepisach o potrąceniu ściąganie nadpłaconych sum z uposażenia czynnego osoby, która otrzymała nienależne świadczenie. W razie pisemnego sprzeciwu tej osoby, stosuje się tryb postępowania, przewidziany w niniejszym rozporządzeniu.

§ 30. Do ustalenia podstaw odpowiedzialności za szkodę, wyrządzone w majątku bezpieczeństwa publicznego, stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu zobowiązań.

R o z d z i a ł III.

Zarządzenie administracyjne.

§ 31. 1. Właściwa władza bezpieczeństwa publicznego orzekająca w I instancji (§ 2) bada, czy w dochodzeniu wyjaśniono wszystkie okoliczności niezbędne do wydania zarządzenia.

2. W razie stwierdzenia, iż dochodzenie jest niepełne lub zawiera sprzeczności dotyczące istotnych okoliczności, należy zarządzić uzupełnienie dochodzenia.

3. Władza bezpieczeństwa publicznego orzekająca w I instancji zleca uzupełnienie dochodzenia w kierunku wskazanym bądź temu organowi, który je prowadził, bądź innemu przez nią w tym celu delegowanemu. Może ona również sama przeprowadzić uzupełnienie dochodzenia.

§ 32. Na zasadzie wyniku przeprowadzonego dochodzenia władza bezpieczeństwa publicznego orzekająca w I instancji wydaje:

- a) zarządzenie o wynagrodzeniu szkody albo
- b) zarządzenie o skierowaniu sprawy na drogę procesu cywilnego albo
- c) zarządzenie o umorzeniu postępowania.

§ 33. 1. Władza bezpieczeństwa publicznego orzekająca w I instancji wydaje zarządzenie o wynagrodzeniu szkody, jeżeli na zasadzie wyniku dochodzenia zostało stwierdzone, że szkoda w majątku bezpieczeństwa publicznego powstała z powodu zawinionego działania lub zaniechania osoby określonej w art. 19 ust. 1, w czasie trwania stosunku służbowego lub stosunku pracy i jeżeli szkoda lub jej część została co do swej wysokości cyfrowo ustalona.

2. Zarządzenie o wynagrodzeniu szkody, o którym mowa w ust. 1, wydaje się również w przypadku, jeżeli stosunek służbowy lub stosunek pracy osób, określonych w art. 19 ust. 1, został już rozwiązany.

§ 34. 1. Zarządzenie o wynagrodzeniu szkody winno zawierać następujące dane:

- a) nazwę władzy wydającej zarządzenie,
- b) miejsce i datę wydania zarządzenia,
- c) przedmiot szkody i dokładne określenie jej wysokości,
- d) wskazanie osoby zobowiązanej do wynagrodzenia szkody oraz adres tej osoby,
- e) powołanie podstawy prawnej do żądania odszkodowania,
- f) uzasadnienie faktyczne i prawne,

- g) pouczenie, że od zarządzenia przysługuje odwołanie, w jakim terminie i do której władzy,
 - h) podpis i pieczęć władzy wydającej zarządzenie.
2. Odpis zarządzenia o wynagrodzeniu szkody powinien być doręczony za pokwitowaniem zobowiązanemu do odszkodowania.

§ 35. 1. Zarządzenia o wynagrodzeniu szkody nie wydaje się:

- 1) jeżeli odpowiedzialność za szkodę w majątku bezpieczeństwa publicznego ponosi osoba nie należąca do kategorii osób, określonych w art. 19 ust. 1,
- 2) jeżeli osoba należąca do kategorii osób, określonych w art. 19 ust. 1, ponosi odpowiedzialność za szkodę mimo braku winy,
- 3) jeżeli sąd wojskowy zobowiązał osobę odpowiedzialną do wynagrodzenia szkody.

2. Władza bezpieczeństwa publicznego może w innych przypadkach niż określone w ust. 1 odstąpić od wydania zarządzenia o wynagrodzeniu szkody, jeżeli uzna to w danych okolicznościach za celowe.

3. W przypadkach wymienionych w ust. 1 pkt 1 i 2 władza bezpieczeństwa publicznego zarządza skierowanie sprawy na drogę procesu cywilnego, w przypadkach zaś wymienionych w ust. 1 pkt 3 władza zarządza umorzenie postępowania.

4. W przypadkach wymienionych w ust. 1 pkt 2 skierowanie sprawy na drogę procesu cywilnego wymaga decyzji władzy bezpieczeństwa publicznego II instancji.

§ 36. 1. Jeżeli szkodę w majątku bezpieczeństwa publicznego wyrządziło wspólnie kilka osób spośród określonych w art. 19 ust. 1, a niemożliwe jest ustalenie, która z tych osób i w jakim stopniu przyczyniła się do powstania szkody, odpowiedzialność tych osób jest solidarna.

2. Jeżeli w przypadku określonym w ust. 1 jedna z osób solidarnie odpowiedzialnych za szkodę nie należy do kategorii osób spośród określonych w art. 19 ust. 1, władza bezpieczeństwa publicznego może wydać w stosunku do osoby określonej w art. 19 ust. 1 zarządzenie o wynagrodzeniu szkody albo jeżeli uzna to za celowe, odstąpić od wydania zarządzenia i skierować sprawę na drogę procesu cywilnego.

3. Przed skierowaniem sprawy na drogę procesu cywilnego władza bezpieczeństwa publicznego ma obowiązek zasięgnąć opinii prawnej powołanych do tego organów bezpieczeństwa publicznego.

§ 37. W celu wytoczenia powództwa cywilnego władza bezpieczeństwa publicznego przysyła akta sprawy do Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 38. Jeżeli w toku dochodzenia nie ustalono dokładnie wysokości szkody, za którą osoba określona w art. 19 ust. 1 ponosi odpowiedzialność, należy zarządzenie o wynagrodzeniu szkody ograniczyć do sumy bezspornie ustalonej, a co do pozostałej szkody wydać zarządzenie albo o skierowaniu sprawy na drogę procesu cywilnego, jeżeli to jest celowe, albo o umorzeniu postępowania. Zarządzenie o skierowaniu sprawy na drogę procesu cywilnego wymaga zatwierdzenia władzy orzekającej w II instancji.

§ 39. 1. Zarządzenie o umorzeniu postępowania wydaje się w przypadkach, gdy nie ma warunków do wy-

dania zarządzenia o wynagrodzeniu szkody ani do skierowania sprawy na drogę procesu cywilnego, w szczególności:

- 1) gdy za szkodę nikt nie ponosi odpowiedzialności,
- 2) gdy ustalenie osoby odpowiedzialnej za szkodę jest niemożliwe,
- 3) gdy według obowiązujących przepisów odpowiedzialność za szkodę jest wyłączona lub gdy nastąpiło przedawnienie roszczenia.

2. Zarządzenie o umorzeniu postępowania może być wydane również w przypadkach:

- 1) gdy roszczenie Skarbu Państwa jest oczywiście nieściągalne,
- 2) gdy koszty związane z ustaleniem lub dochodzeniem roszczenia przewyższają jego wartość,
- 3) gdy wysokość szkody nie przewyższa sumy 500 zł, a jej ustalenie lub ściągnięcie byłoby niecelowe lub połączone z trudnościami niewspółmiernymi do jej wartości — z zastrzeżeniem przepisu art. 12 ust. 3.

§ 40. Roszczenie uważa się za oczywiście nieściągalne:

- 1) jeżeli w toku dochodzenia ustalono, że osoba odpowiedzialna nie posiada żadnego majątku, z którego można by poszukiwać danej wierzytelności, lub że posiadany majątek nie wystarczylby na pokrycie kosztów ściągnięcia wierzytelności,
- 2) jeżeli ściągnięcie roszczenia mogłoby spowodować ruinę gospodarczą zobowiązanego.

§ 41. 1. Póki nie nastąpi przedawnienie wierzytelności Skarbu Państwa, postępowanie umorzone w myśl § 40 może być podjęte w każdym czasie i prowadzone w dalszym ciągu w trybie określonym w niniejszym rozporządzeniu.

2. Każda czynność władzy bezpieczeństwa publicznego, podjęta w trybie niniejszego rozporządzenia w celu ustalenia lub dochodzenia roszczenia albo egzekucji wierzytelności, przerywa bieg przedawnienia roszczenia Skarbu Państwa. Po każdym przerwaniu bieg przedawnienia rozpoczyna się na nowo z ostatnią czynnością władzy bezpieczeństwa publicznego.

§ 42. 1. Zarządzenie o umorzeniu postępowania winno być umotywowane.

2. Akta umorzonego postępowania winny być w terminie 14 dni przedłożone z urzędu władzy bezpieczeństwa publicznego orzekającej w II instancji.

3. Władza bezpieczeństwa publicznego orzekająca w II instancji zatwierdza zarządzenie o umorzeniu postępowania albo uchyla je i akta sprawy przekazuje władzy orzekającej w I instancji do ponownego zbadania i wydania zarządzenia.

4. Umorzenie postępowania przez przełożonych (dowódców) określonych w § 2 ust. 1 pkt 1, jeżeli wysokość szkody przekracza 10.000 zł, lub umorzenie postępowania przez przełożonych określonych w § 2 ust. 1 pkt 2, jeżeli wysokość szkody przekracza 50.000 zł, wymaga zatwierdzenia władzy orzekającej w II instancji. Umorzenie postępowania przez osobę określoną w § 2 ust. 1 pkt 3, jeżeli wysokość szkody przekracza 100.000 zł, wymaga zatwierdzenia Ministra Bezpieczeństwa Publicznego.

5. Zarządzenie o umorzeniu postępowania powoduje odpisanie szkody z majątku bezpieczeństwa publicznego.

6. Rachunkowe przeprowadzenie odpisanych szkód normują przepisy, rozkazy lub instrukcje służbowe.

7. Minister Bezpieczeństwa Publicznego może w drodze zarządzenia wysokość kwot określonych w ust. 4 podwyższać lub obniżać.

R o z d z i a ł IV.

Odwołanie.

§ 43. 1. Od zarządzenia o wynagrodzeniu szkody, wydanego przez władzę bezpieczeństwa publicznego w I instancji, przysługuje osobie zobowiązanej do odszkodowania odwołanie do władzy bezpieczeństwa publicznego orzekającej w II instancji jako władzy odwoławczej.

2. Wniesienie odwołania wstrzymuje wykonanie zarządzenia.

§ 44. 1. Odwołanie wnosi się na piśmie w terminie 14 dni od dnia doręczenia zarządzenia za pośrednictwem tej władzy, która je wydała.

2. Obowiązkiem tej władzy jest najdalej w terminie 8 dni przekazać akta postępowania administracyjnego wraz z odwołaniem władzy orzekającej w II instancji.

§ 45. 1. Dnia doręczenia zarządzenia nie wlicza się do biegu terminu do wniesienia odwołania.

2. Jeżeli koniec terminu przypada na niedzielę lub święto, termin upływa w najbliższym, następnym dniu powszednim.

3. Termin uważa się za zachowany, jeżeli przed jego upływem odwołanie wysłano pocztą listem poleconym.

§ 46. 1. Jeżeli niedotrzymanie terminu do wniesienia odwołania nastąpiło wskutek szczególnych, nieprzewidzianych i od woli osoby zobowiązanej do odszkodowania niezależnych okoliczności, może ona w ciągu 7 dni po ustaniu przeszkody prosić o przywrócenie terminu, dołączając do próby odwołanie nie wniesione w terminie.

2. O przywróceniu terminu rozstrzyga władza orzekająca w II instancji, która w razie przywrócenia terminu równocześnie rozstrzyga w samej sprawie.

3. Prośba o przywrócenie terminu nie wstrzymuje wykonania zarządzenia, jeżeli władza orzekająca w II instancji na prośbę interesowanego lub też z urzędu inaczej nie postanowi.

§ 47. 1. Jeżeli władza orzekająca w I instancji błędnie objaśniła w zarządzeniu o dalszym toku instancji, wówczas

- 1) odwołanie wniesione w terminie wyznaczonym, chociażby po upływie właściwego terminu, uważa się za wniesione w terminie,
- 2) instancja niewłaściwa, która odwołanie otrzymała, prześle je do instancji właściwej, a ta ostatnia postąpi tak, jak gdyby odwołanie było od początku skierowane właściwie.

2. Jeżeli władza bezpieczeństwa publicznego błędnie objaśniła w zarządzeniu, iż nie podlega ono zaskarżeniu w administracyjnym toku instancji, albo jeżeli nie umieściła w zarządzeniu pouczenia co do odwołania, osobie zobowiązanej do odszkodowania służy prawo żądania sprostowania pouczenia lub uzupełnienia za-

rządzenia pouczeniem. Od dnia doręczenia sprostowanego bądź uzupełnionego zarządzenia liczy się termin do wniesienia odwołania.

§ 48. Niezaskarżone w trybie §§ 43 — 47 zarządzenie o wynagrodzeniu szkody wydane przez władzę bezpieczeństwa publicznego orzekającą w I instancji jest prawomocne i podlega wykonaniu.

§ 49. Władza orzekająca w II instancji pozostawia bez rozpoznania odwołanie wniesione przez osobę do tego nie uprawnioną lub po upływie terminu.

§ 50. 1. Władza orzekająca w II instancji rozpatruje odwołanie i po zasięgnięciu w miarę potrzeby opinii prawnej i fachowej powołanych do tego organów bezpieczeństwa publicznego w drodze zarządzenia:

- 1) zatwierdza zaskarżone zarządzenie,
- 2) uchyla zaskarżone zarządzenie w przypadku, gdy ono jest błędne pod względem faktycznym lub prawnym i wydaje nowe rozstrzygnięcie w sprawie,
- 3) uchyla zaskarżone zarządzenie w przypadku, gdy ono opiera się na niewyczerpująco zbadanym stanie faktycznym sprawy i przekazuje sprawę władzy orzekającej w I instancji do ponownego zbadania i wydania zarządzenia.

2. Przepis ust. 1 pkt 3 stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy władza orzekająca w II instancji rozpatrując odwołanie uzna, że zachodzi potrzeba zmiany zaskarżonego zarządzenia na niekorzyść odwołującego się.

3. Zarządzenie władzy orzekającej w II instancji powinno zawierać uzasadnienie i pouczenie, iż zarządzenie to jest ostateczne w administracyjnym toku instancji i że w terminie miesięcznym od dnia doręczenia zarządzenia o wynagrodzeniu szkody służy odwołującemu się prawo wniesienia powództwa określonego w § 52 ust. 1.

§ 51. 1. Władza orzekająca w II instancji przekazuje zarządzenie ostateczne wraz z aktami postępowania administracyjnego władzy orzekającej w I instancji, celem wykonania.

2. Władza orzekająca w I instancji zawiadamia odwołującego się o załatwieniu wniesionego przez niego odwołania i równocześnie przesyła mu odpis zarządzenia władzy orzekającej w II instancji.

§ 52. 1. Osobie określonej w art. 19 ust. 1 przysługuje w terminie miesięcznym od dnia doręczenia ostatecznego zarządzenia o wynagrodzeniu szkody prawo wystąpienia na drogę sądową przeciw Skarbowi Państwa z powództwem o ustalenie, czy roszczenie Skarbu Państwa do niej istnieje w całości lub w części.

2. W przypadku wniesienia powództwa, o którym mowa w ust. 1, władza orzekająca w II instancji ma obowiązek na żądanie Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej udzielić jej wszelkich wyjaśnień, jakie się okażą konieczne dla udowodnienia w tym sporze winy osoby odpowiedzialnej za szkodę wyrządzoną w majątku bezpieczeństwa publicznego oraz wysokości tej szkody.

3. Wniesienie powództwa, o którym mowa w ust. 1, nie wstrzymuje wykonania zarządzenia o wynagrodzeniu szkody, chyba że władza bezpieczeństwa publicznego orzekająca w II instancji zarządzi inaczej.

R o z d z i a ł V.

Wznowienie postępowania i uchylenie zarządzenia.

§ 53. 1. W sprawie zakończonej prawomocnym zarządzeniem o wynagrodzeniu szkody może nastąpić wznowienie postępowania, jeżeli wyjdą na jaw istotne dla sprawy nowe okoliczności faktyczne, które istniały przy wydaniu zarządzenia, lub nowe środki dowodowe, jeżeli okoliczności te i środki dowodowe w toku postępowania nie były znane władzy bezpieczeństwa publicznego i nie mogły być wówczas powołane przez proszącego o wznowienie, a są tego rodzaju, że mogą wpłynąć na zmianę zarządzenia.

2. Podanie o wznowienie może być wniesione przez osobę, przeciw której zarządzenie o wynagrodzeniu szkody zostało wydane.

3. Wznowienie postępowania może być zarządzone również z urzędu.

4. Podanie o wznowienie lub zarządzenie wznowienia z urzędu nie wstrzymuje wykonania prawomocnego zarządzenia, jeżeli władza rozstrzygająca o wznowieniu inaczej nie postanowi.

§ 54. 1. Podanie o wznowienie należy wnieść do tej władzy, która wydała zarządzenie w I instancji.

2. Na skutek wniesionego podania o wznowienie władza orzekająca w I instancji wydaje nakaz przeprowadzenia dochodzenia, celem sprawdzenia okoliczności i środków dowodowych, powołanych w podaniu o wznowienie. Sprawdzenie tych okoliczności i środków dowodowych następuje według zasad przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu dla dochodzenia administracyjnego.

§ 55. 1. Po przeprowadzeniu dochodzenia władza orzekająca w I instancji przesyła akta dochodzenia niezwłocznie władzy orzekającej w II instancji, która rozstrzyga w drodze zarządzenia o dopuszczalności wznowienia.

2. Przed wydaniem zarządzenia w myśl ust. 1 należy zażądać opinii prawnej od powołanych do tego organów bezpieczeństwa publicznego.

§ 56. 1. W przypadku zarządzenia wznowienia akta sprawy przekazuje się władzy orzekającej w I instancji, która postępuje ze sprawą tak, jak gdyby nie zostało jeszcze wydane zarządzenie o wynagrodzeniu szkody.

2. Stosownie do wyniku dochodzenia, władza orzekająca w I instancji wydaje zarządzenie, w którym bądź utrzymuje w mocy poprzednio wydane zarządzenie o wynagrodzeniu szkody, bądź uchyla je i wydaje nowe zarządzenie stosownie do przepisu § 32.

§ 57. 1. Minister Bezpieczeństwa Publicznego może w trybie nadzoru uchylić z urzędu bądź z własnej inicjatywy, bądź na skutek zażalenia osoby zainteresowanej każde zarządzenie, które:

- 1) wydane zostało przez władzę niewłaściwą,
- 2) wydane zostało niezgodnie ze stanem faktycznym lub z prawem,
- 3) jest niecelowe ze względu na interes Skarbu Państwa oraz na osobę dłużnika lub jego położenie materialne.

2. Uchwienie zarządzenia z powodu wskazanego w ust. 1 pkt 1 może nastąpić tylko przed upływem

3 lat od daty uprawomocnienia się zarządzenia.

3. W przypadku uchylenia zarządzenia w myśl ust. 1 stosuje się odpowiednio przepis § 50 ust. 1 pkt 2 i ust. 2.

R o z d z i a ł VI.

Postępowanie wykonawcze.

§ 58. 1. Na prawomocnym (§ 48) lub ostatecznym (§ 51) zarządzeniu o wynagrodzeniu szkody władza orzekająca w I instancji zamieszcza klauzulę wykonalności z przytoczeniem podstawy prawnej uzasadniającej wykonalność zarządzenia.

2. Klauzula wykonalności winna być zaopatrzona podpisem i odciskiem pieczęci władzy orzekającej w I instancji.

§ 59. Ostateczne lub prawomocne zarządzenie o wynagrodzeniu szkody zaopatrzone klauzulą wykonalności jest tytułem wykonawczym, który uprawnia do przymusowego ściągnięcia wierzytelności Skarbu Państwa:

- 1) z uposażenia i zaopatrzenia emerytalnego osób wymienionych w art. 19 ust. 1 — w trybie i na zasadach określonych w przepisach o potrąceniach,
- 2) z innego majątku tych osób — w trybie przepisów o egzekucji administracyjnej świadczeń pieniężnych.

§ 60. 1. Przed wszczęciem egzekucji administracyjnej, o której mowa w § 59 pkt 2, władza orzekająca w I instancji winna wysłać dłużnikowi pisemne żądanie uiszczenia roszczenia Skarbu Państwa z zagrożeniem wdrożenia egzekucji, jeśli w terminie 7-dniowym od doręczenia żądania nie wpłaci poszukiwanej należności Skarbu Państwa.

2. W razie nieuiszczenia należności władza orzekająca w I instancji przesyła właściwemu urzędowi skarbowemu wniosek o wszczęcie egzekucji, w którym winna wskazać: imię, nazwisko i adres dłużnika, należność poszukiwaną i majątek, do którego należy wszcząć egzekucję, oraz zaznaczyć, że żądanie zapłaty zostało doręczone, a dłużnik należności nie uiscił. Do wniosku należy dołączyć zarządzenie o wynagrodzeniu szkody zaopatrzone klauzulą wykonalności wraz z odpisem i dowód doręczenia wezwania do zapłaty.

§ 61. Przymusowe ściągnięcie wierzytelności Skarbu Państwa, opartych na sądowych tytułach wykonawczych, normują przepisy o sądowym postępowaniu egzekucyjnym.

R o z d z i a ł VII.

Przeglądanie akt postępowania administracyjnego.

§ 62. 1. Przeglądanie przez osoby interesowane akt postępowania administracyjnego może nastąpić tylko w lokalu urzędowym władzy, w obecności osoby odpowiedzialnej za całość powierzonych akt.

2. Jeżeli interesowany posiada przydział służbowy w miejscowości poza siedzibą władzy, w której akta się znajdują, należy akta te na prośbę interesowanego przesłać do przejrzenia jego przełożonej władzy.

3. Uprawnienia te służą również pełnomocnikowi lub przedstawicielowi interesowanego.

R o z d z i a ł VIII.

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 63. 1. Prawomocne zarządzenia o wynagrodzeniu szkody (zarządzenia dokonania potrąceń z uposażenia), wydane przez władzę bezpieczeństwa publicznego na podstawie dotychczasowych przepisów, rozkazów lub instrukcji służbowych, zachowują swą moc i podlegają wykonaniu aż do całkowitego zaspokojenia roszczeń z tych zarządzeń.

2. Do zarządzeń, o których mowa w ust. 1, stosuje się przepisy rozdziału V i VII niniejszego rozporządzenia.

3. Wszczęte przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia sprawy, dotyczące szkód (nieodborów) powstałych w majątku bezpieczeństwa publicznego, jeżeli władza orzekająca w I instancji nie uzna za wskazane umorzenie postępowania na podstawie przepisów dotychczasowych, będą prowadzone w dalszym ciągu przez właściwe władze w myśl przepisów niniejszego rozporządzenia i w trybie postępowania unormowanego niniejszym rozporządzeniem. Umorzenie postępowania wymaga dla swej ważności zatwierdzenia przez władzę orzekającą w II instancji.

§ 64. Z dniem wejścia w życie rozporządzenia trącą moc wszystkie przepisy, zarządzenia, rozkazy i instrukcje służbowe, dotyczące przedmiotów unormowanych niniejszym rozporządzeniem.

§ 65. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Bezpieczeństwa Publicznego: *St. Radkiewicz*

Minister Sprawiedliwości: *H. Świątkowski*

Minister Skarbu: *K. Dąbrowski*

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 11 lutego 1950 r.

o zniesieniu Sądu Grodzkiego w Więcborku.

Na podstawie art. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 1949 r. o zmianie prawa o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 237) zarządza się, co następuje:

§ 1. Znosi się Sąd Grodzki w Więcborku i okręg

tego sądu włącza się do okręgu Sądu Grodzkiego w Sępólnie.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1950 r.

Minister Sprawiedliwości: *H. Świątkowski*